

Rijkswaterstaat Transitiepad Bouwplaats en Bouwlogistiek

Inleiding

Het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) heeft samen met Rijkswaterstaat en ProRail de Strategie Klimaatneutrale en Circulaire Infrastructuurprojecten (KCI) opgesteld. Dit vanuit de ambitie om als grote opdrachtgever van infraprojecten in 2030 volledig klimaatneutraal en circulair te werken, met hoogwaardig hergebruik van alle materialen en halvering van het gebruik van primaire grondstoffen. Zo verminderen we ook de uitstoot van fijnstof en stikstof. Het programma waarmee we de strategie KCI implementeren, vindt plaats via transitiepaden. Deze transitiepaden staan voor de IenW werkterreinen met de meeste klimaatimpact: wegverharding, kunstwerken, kustlijn- en vaargeulonderhoud, bouwplaats & bouwlogistiek, bovenbouw spoor en energievoorziening spoor. Rijkswaterstaat en ProRail werken samen bij de organisatie van het Transitiepad Bouwplaats en Bouwlogistiek.

Emissieloze bouwplaats; waar zetten wij op in?

Met het Transitiepad Bouwplaats en Bouwlogistiek werkt Rijkswaterstaat samen met marktpartijen aan bouwplaatsen en bouwtransport zonder uitstoot van schadelijke stoffen zoals CO₂, NO_x en fijnstof. Inzet daarbij is de overstap van fossiel naar niet-fossiel aangedreven materieel, vooral door het toepassen van elektrisch bouw materieel, machines op waterstof of machines op netstroom (krachtstroomaansluitingen). Daarnaast is het optimaliseren van grond- en materiaalstromen (bouwlogistiek) een belangrijk onderdeel van het transitiepad.

Hoe gaan we de transitie vormgeven?

De transitie naar een emissieloze bouwplaats en het verduurzamen van de bouwlogistiek is een flinke opgave. Een transitie die we in samenwerking met de markt en mede-overheden aangaan. Zo hebben we eerst samen met 40 stakeholders onderzocht en benoemd welke stappen op hoofdlijnen we tussen nu en 2030 gaan nemen. We hebben gekeken waar de kansen liggen, wanneer we die kunnen benutten, wat haalbaar is en vooral hoe we de lat steeds een stuk hoger kunnen leggen zodat er echt verandering komt. We zien dat er marktpartijen zijn die de omslag naar emissieloos bouw materieel kunnen en willen maken en dat ook al aan het doen zijn. De innovatiekracht zit daar, bij de marktpartijen. Behalve de aannemerij is ook de verhuursector een belangrijke speler in de transitie naar zero emissie bouwplaatsen. Ook in deze sector worden al innovaties ontwikkeld.

Welke rol pakt Rijkswaterstaat in deze transitie?

Met de inzet van het transitiepad Bouwplaats en bouwlogistiek bieden we duidelijkheid in wat we van de markt vragen en bieden we marktpartijen een meerjarenperspectief. Zodat zij weten waarin zij moeten investeren. Aannemers weten zo dat ze met de inzet van elektrisch materieel daadwerkelijk concurrerender zijn in GWW-aanbestedingen. Door niet-fossiel materieel toe te passen verminderen bouwbedrijven niet alleen hun CO₂-uitstoot maar ook hun NO_x-emissies en de uitstoot van fijnstof; zo dragen ze bij aan de klimaatdoelen, het oplossen van de stikstofproblematiek en aan de verbetering van de luchtkwaliteit en gezondheid in bebouwde gebieden.

Een cruciaal element van de transitie is het (financieel) belonen van koplopers in de markt zodat zij de ruimte hebben om de ontwikkeling te maken naar emissieloos bouw materieel. Zo dagen we ook andere marktpartijen uit om de stap naar zero-emissie te maken.

Rijkswaterstaat zoekt nadrukkelijk de samenwerking met andere publieke opdrachtgevers. Dat is cruciaal want samen met deze opdrachtgevers hebben we veel meer impact. Bovendien geldt dat we door uniforme afspraken te maken, elkaar én de sector helpen. Want consistent beleid vanuit de overheid versnelt innovatiekracht van de sector en zorgt ervoor dat investeringen van marktpartijen ook op de lange termijn renderen. Om eenduidigheid vanuit de opdrachtgevende kant naar de markt te realiseren, is in samenwerking met PIANOo de Buyers Group Zero Emissie Bouw materieel opgericht, waarin inmiddels verschillende mede-overheden deelnemen.

Deze aanpak vanuit samenwerking met de markt en andere publieke opdrachtgevers geldt ook voor de andere transitiepaden. Voor elk transitiepad ontwikkelen we met de sector en mede-overheden een gezamenlijke roadmap waarin we de weg naar 2030 uitstippelen. We bekijken wat er nu al kan, welke innovaties nodig zijn en hoe we de lat steeds hoger kunnen leggen. Onze aanpak is meerjarig. Zo zorgen we ervoor dat we de afgesproken koers vasthouden.

Onze aanpak

De stip op de horizon is het jaartal 2030. Dan willen we samen met de markt en mede-overheden ons einddoel hebben bereikt: bij alle infraprojecten emissieloze bouwplaatsen en een bouwlogistiek zonder schadelijke emissies. We realiseren ons dat daar nog veel voor moet gebeuren. Voor de periode 2020-2030 hebben we op hoofdlijnen een plan van aanpak opgesteld. Dit omvat het stimuleren van de benodigde technologische ontwikkelingen, het ontwikkelen van geschikte inkoopinstrumenten en het bevorderen en toegankelijk maken en van de benodigde financiële regelingen. Met de markt en medeoverheden werken we dit uit in een gezamenlijke roadmap waarin we de stappen naar het einddoel in 2030 beschrijven.

Op de korte termijn tot en met 2022 richten we ons op concrete actiepunten. Zoals het versneld invoeren van klein elektrisch materieel en emissieloos werken bij onder andere bermonderhoud. Ook gaan we de markt uitdagen om elektrische graafmachines in te zetten bij oever- en vaarwegonderhoud en dijkversterkingsprojecten. Verouderd verontreinigend bouw materieel willen we de aankomende jaren geleidelijk uitfaseren. Het gebruik van biodiesel past in de aanpak zolang er nog onvoldoende elektrisch materieel voorhanden is, maar uiteindelijk zullen we afscheid nemen van NOx- en fijnstof-uitstotende verbrandingsmotoren.

Rijkswaterstaat werkt samen met andere publieke opdrachtgevers aan het opnemen van de zero emissiedoelstellingen in de aanbestedingsinstrumenten: gunningscriteria, contracteisen en uiteindelijk in landelijke inkoopcriteria en wet- en regelgeving. Op korte termijn wordt dit merkbaar via de MKI-berekeningen.

Om emissieloze bouwplaatsen te helpen faciliteren, onderzoeken we hoe gezorgd kan worden voor de benodigde netaansluitingen op bouwplaatsen en krachtstroom met voldoende vermogen. In dat kader gaan we bijvoorbeeld in gesprek met netbeheerders. Verder brengen we in kaart welke financierings- en subsidiemogelijkheden er zijn zodat die optimaal benut kunnen worden voor de transitie naar emissieloze bouwplaatsen. En vanaf 2022 verwachten we te kunnen starten met pilots voor het gebruik van (middel)zwaar niet-fossiel aangedreven materieel.

Het begin is er

Er zijn al mooie voorbeelden van projecten waar we nu al succesvol elektrisch bouw materieel inzetten of waar vergevorderde plannen zijn ontwikkeld:

- Bij het project [A16 Rotterdam](#) zet de aannemer elektrisch bouw materieel in zoals graafmachines, betonmixers, overslagkranen en shovels. Ook heeft de aannemer een innovatie toegepast met de inzet van een elektrische asfaltzaagmachine.
- Bij het [project Kribverlaging Oeverbescherming Pannerdensch Kanaal](#) gebruikt de aannemer een vol-elektrische 30 tons graafmachine, en laat 4 dumpers, een shovel en een kraanschip elektrificeren.
- Voor het [project ViA15](#) is onderzocht welke leveranciers er zijn van elektrische boorstellingen, betonpompen, betonmixers, rupshijskraan 80 ton, verreikers, hoogwerkers en graafmachines vanuit het doel om elektrisch bouw materieel in te kunnen zetten.

In totaal zijn er al meer dan 30 projectteams van Rijkswaterstaat begonnen om emissieloos bouwen als concrete ambitie in hun project op te nemen. En er komen er nog veel meer in aanmerking. Rijkswaterstaat roept dan ook marktpartijen op om hun interesse in het onderwerp kenbaar te maken, zodat we samen met de markt deze belangrijke ontwikkeling op gang kunnen brengen en houden.

Voor meer informatie:

*Dik de Weger, programmamanager Transitiepad Bouwplaats en Bouwlogistiek
(06 5150 5463, dik.de.weger@rws.nl)*